Raadsvoorstel

Collegeverg. d.d.	: 28 oktober 2025
Zaaknummer	: 202461537
Afdeling opsteller	: Directie
Bereikbaar onder	: +31455278559 , remco.van.der.steen@brunssum.nl
Portefeuillehouder	: Jaimy van Dijk
Raadsvergadering d.d.	: 9 December 2025
Uiterlijke datum	: Niet van toepassing

Aan de raad,

1. **Onderwerp**

Centrumprogramma 2040: fase 2

2. **Uitgangssituatie (WAAROM?)**

a. Aanleiding

In september 2020 heeft de gemeenteraad de Centrumvisie Brunssum en het Uitvoeringsprogramma Centrum 2020 – 2026 vastgesteld. De visie richtte zich op een toekomstbestendig centrum met de strategische doelen: **meer wonen, meer diensten en meer ontmoeten**, binnen een compacter en aantrekkelijk winkelgebied. De onderliggende dragers “internationaliseren, verjongen en verduurzamen” vormden daarbij het fundament. In 2021 startte de uitvoering, met een tussentijdse evaluatie in 2024.

<u>Inzichten uit de evaluatie</u>

De uitvoering richtte zich de eerste jaren met succes op het fysieke spoor (woningbouw en openbare ruimte). Het stimuleren van ontmoeting en beleving bleef achter, mede door de coronapandemie. Daarnaast bleek de programmatische werkwijze (waarin sociale, ruimtelijke en economische waarden elkaar moeten versterken) pionieren.

De programmatische uitvoering vroeg om een nieuwe, integrale manier van werken. Waar voorheen sectoraal werd geïnvesteerd in ruimtelijke kwaliteit, vroeg het versterken van ontmoeting en beleving om verbinding tussen sociale, ruimtelijke en economische waarden.
Er is tot op heden ervaring opgedaan met nieuwe werkwijzen, partnerschappen en vormen van participatie. Dit heeft waardevolle resultaten opgeleverd, maar ook duidelijk gemaakt dat verdere verankering, professionalisering en continuïteit nodig zijn om de integrale aanpak structureel te borgen.

Belangrijke resultaten zijn geboekt met onder meer het Victoriapark, Lifestylepark en de renovatie van het Vijverpark, maar de centrumontwikkeling is nog niet voltooid.

<u>Hoofdaanbevelingen uit de evaluatie:</u>

- Meer aandacht voor ontmoeting, beleving, beweging en verbinding.
- Versterken van ruimtelijke kwaliteit, structuur en samenhang.
- Moderniseren van de economische structuur.
- Vergroten van betrokkenheid en eigenaarschap van partners en inwoners.
- Meer ruimte voor kleinere, zichtbare initiatieven.
- Programmatische aanpak voortzetten met meer focus op “de ziel naast de stenen”.

<u>Koerskompas 2050</u>

In juni 2025 heeft de gemeenteraad het Koerskompas 2050 vastgesteld. Brunssum ontwikkelt zich daarin tot de woonstad in het groen van Parkstad. Het centrum speelt daarin een sleutelrol als kloppend hart van de gemeenschap. Een gezonde en levendige omgeving waar ontmoeten, ondernemen en verblijven centraal staan. Van place to buy naar place to be!

Het centrumprogramma vormt één van de strategische landingsplaatsen van het Koerskompas. De richting en aanbevelingen uit de evaluatie sluiten hier direct op aan en versterken samen de koers naar een toekomstbestendig, aantrekkelijk en verbonden stadshart.

b. Huidige situatie/probleemstelling

Het Uitvoeringsprogramma Centrum 2020 – 2026 nadert zijn einde, terwijl de opgave voor het centrum nog niet is voltooid. In de bestaande centrumvisie en het uitvoeringsprogramma ontbreekt bovendien een doorkijk naar de periode ná 2026.

Om de ingezette ontwikkeling te continueren, is een volgende fase van het centrumprogramma nodig. In deze fase worden de aanbevelingen uit de evaluatie verwerkt en worden de richtinggevende inzichten uit het Koerskompas 2050 leidend.

Daarnaast is het van belang om een duidelijk tijdshorizon te bepalen voor het moment waarop de transformatie naar een toekomstbestendig centrum gerealiseerd moet zijn.

3. Gewenste situatie (WAT?

a. Wat willen we bereiken?

We willen toewerken naar een toekomstbestendig en vitaal centrum. Een centrum wat aansluit bij de ambities van het Koerskompas 2050. Een echt stadshart dat de kracht van Brunssum laat zien. Groen, levendig en verbonden. Passend bij de woongemeente in het groen. Een plek die goed voelt en waar je graag onderdeel van bent. Het centrum van Brunssum is in 2040 (keuze voor tijdshorizon!) een gezonde en toekomstbestendige plek waar wonen, werken, ontmoeten en ondernemen elkaar versterken. Een stadshart dat betekenisvol is voor bewoners, aantrekkelijk voor bezoekers en veerkrachtig voor ondernemers. Een hart dat de woonfunctie in het groen van Brunssum versterkt!

Om het eindbeeld te bereiken werken met een programmatische aan drie strategische doelen:

Doel 1: Meer natuur en ruimtelijke kwaliteit in een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving
Doel 2: Meer verbinding en ontwikkelmogelijkheden in gastvrij en leefbaarder centrumgebied
Doel 3: Een aantrekkelijker en toekomstbestendig ondernemers- en vestigingsklimaat

In het bijgevoegde programmaplan is uitgewerkt op welke wijze de geformuleerde doelen worden gerealiseerd, waarbij zowel de beoogde baten als de daarvoor benodigde inspanningen in samenhang worden beschreven. De uitvoering vindt plaats in drie opeenvolgende fasen van telkens vijf jaar. Deze fasering waarborgt de noodzakelijke wendbaarheid, zodat het programma tijdig kan inspelen op externe ontwikkelingen die relevant zijn voor de toekomstbestendigheid van het centrum van Brunssum.

b. Kaders

1. eerdere besluitvorming (BBV nr.)
   - Raadsbesluit (visie en uitvoeringsporgramma) 22 september 2020: 1007520
   - Collegebesluit 14 november (tussentijdse evaluatie) 2024: 202461548
2. traject tot dusverre
   - Hoofdstuk 2 van het voorliggende programmaplan bevat een tijdlijn van de ontwikkelingen in het centrum.
   - Het proces dat heeft geleid tot bijgevoegd programmaplan fase 2 is in november 2024 gestart en omvatte een reeks gesprekken met relevante stakeholders. Op basis van deze bijeenkomsten, de ervaringen en inzichten die in de afgelopen vier jaar zijn opgedaan, alsmede de input uit het participatieve proces van het Koerskompas, zijn de visie en doelstellingen voor het centrumprogramma aangescherpt. Tevens zijn de inspanningsrichtingen voor de komende vijf jaar verder geconcretiseerd.
3. rol/ bevoegdheden college van B en W

Na vaststelling van het kaderstellende programmaplan fase 2 door de gemeenteraad, stelt het college een uitvoeringsprogramma op waarin de concrete acties en maatregelen worden uitgewerkt die bijdragen aan de realisatie van de beoogde doelstellingen en baten. Het uitvoeringsprogramma heeft een looptijd van vijf jaar en vormt het belangrijkste instrument voor de programmatische uitvoering. Het college rapporteert jaarlijks aan de gemeenteraad over de voortgang en de behaalde resultaten, zodat de raad zijn kaderstellende en controlerende rol effectief kan uitoefenen. Tevens brengt het college inhoudelijke voorstellen naar de gemeenteraad in lijn met het programma en verzoekt het jaarlijks aan de gemeenteraad middelen te onttrekken uit de bestemmingsreserve als beschreven onder punt 3.b.6 van onderhavig raadsvoorstel.

4. algemene beleidskaders (landelijk/ provinciaal/ lokaal)
   - POVI (provincie)
   - SVREZL (provincie)
   - Koerskompas 2050 (gemeente Brunssum)
   - Centrumvisie 2020 (gemeente Brunssum)
5. Past het voorstel in de strategische visie / relatie met uitvoeringsagenda?
   Het voorstel sluit aan bij het Koerskompas 2050. In hoofdstuk 2.6 van het programmaplan wordt dit nader onderbouwd. De in het Koerskompas vastgestelde ontwikkelprincipes zijn daarbij integraal vertaald naar het centrumprogramma. Daarmee wordt niet alleen een directe bijdrage geleverd aan de realisatie van de doelen van het Koerskompas, maar wordt tevens geborgd dat de uitvoering plaatsvindt in overeenstemming met de richtlijnen (het kompas).
6. Relatie met programmabegroting/ financiële gevolgen
   Voor de doorontwikkeling van het Centrum Programma Ons Nieuw Centrum zijn voor de periode 2026 tot en met 2030 extra middelen nodig voor een bedrag van € 1,6 mln.

Tijdsplanning budget 2026 - 2030

Nr.	Inspanning	2026	2027	2028	2029	2030	Totaal
1	Herinrichting openbare ruimte	105.000	5.000	5.000	5.000	5.000	125.000
2	Activiteiten en beleving	40.000	26.750	25.000	27.000	22.000	140.750
3	Datagedreven werken	30.000	10.250	12.000	11.000	12.000	75.250
4	Trajecten gezond leven in het centrum	4.000	38.000	38.000	37.000	4.000	121.000
5	Doorontwikkeling centrummanagement	44.000	44.000	44.000	44.000	44.000	220.000
6	Actualiseren acquisitiestrategie en beleidsruimte voor economische ontwikkelingen	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	25.000
7	Ruimte voor groei en toegankelijkheid van bovenwijkse voorzieningen	0	200000	0	0	0	200.000
8	Vastgoed in beweging	10.000	0	0	0	0	10.000
9	Ontwikkelmogelijkheden en bewonersinitiatieve	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000	100.000
10	Leegstandsreductie	11.000	10.000	10.000	10.000	10.000	51.000
11	Wonen	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	5.000
12	Traject nieuw en innovatief ondernemerschap	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	200.000
	Totaal inspanningen	310000	400000	200000	200000	163000	1.273.000
	Personeel en randzaken centrumprogramma	70.000	70.000	70.000	70.000	47.000	327.000
	Totaal per jaar	**380.000**	**470.000**	**270.000**	**270.000**	**210.000**	**1.600.000**

Deze middelen worden vrijgemaakt vanuit de algemene reserve van de gemeente Brunssum in het jaar 2026. Voor het jaar 2026 wordt budget van € 380.000,- geraamd op het taakveld XT-82 Grondexploitatie voor het doen van uitgaven in dat jaar. Het restant bedrag, benodigd budget in de periode 2027-2030, ad € 1.220.000,- wordt gestort in de door de Raad nieuw in te stellen bestemmingsreserve Doorontwikkeling Centrum Programma Ons Nieuw Centrum. Vanuit deze bestemmingsreserve kunnen dan de geplande uitgaven voor de jaren 2027 tot en met 2030 worden gedekt. Via bijgaande 1e begrotingswijziging 2026 wordt dit nu financieel vertaald in de programmabegroting 2026 en de meerjarenbegroting 2027 – 2029.

De genoemde middelen dienen ter ondersteuning van de uitvoering en opstart van de in het programmaplan beschreven inspanningen. Naarmate het programma vordert, kunnen aanvullende inspanningen of projecten worden ontwikkeld die afzonderlijk ter besluitvorming aan uw raad worden voorgelegd.

c. Argumenten en overwegingen
De afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet richting een toekomstbestendig centrum, maar de opgave is nog niet voltooid. De transformatie vraagt om een meerjarige integrale en programmatische aanpak, waarmee gericht kan worden gestuurd op samenhang, voortgang en resultaat.

Investeren in een toekomstbestendig centrum is essentieel voor het realiseren van de ambities uit het Koerskompas 2050. Het centrum vervult een sleutelrol in de ontwikkeling van Brunssum als de groene woonstad van Parkstad: een vitale, aantrekkelijke en leefbare kern waar wonen, ondernemen en ontmoeten in balans zijn.

d. Opties en keuze

1. Het plan vaststellen zoals voorgesteld
Met dit besluit stelt de raad het kaderstellende programmaplan vast en geeft zij het college opdracht het uitvoeringsprogramma 2026–2030 op te stellen en uit te voeren. Daarmee wordt de ingezette koers uit het Koerskompas 2050 en de Centrumvisie 2020 voortgezet, met een integrale aanpak voor de verdere ontwikkeling van het centrum. Dit biedt duidelijkheid aan partners en maakt het mogelijk om door te pakken met de uitvoering.

2. Het plan afwijzen
Wanneer de raad het plan niet vaststelt, ontbreekt een kader voor de volgende uitvoeringsfase. De uitvoering van lopende projecten kan hierdoor vertraging oplopen en samenwerkingspartners (zoals ondernemers, corporaties en provincie) krijgen geen duidelijkheid over richting en investeringszekerheid. Dit zou de opgebouwde energie en betrokkenheid in het centrumproces ondermijnen en het risico vergroten op versnippering en stilstand.

3. Het plan gefaseerd vaststellen
De raad kan besluiten het plan slechts gedeeltelijk vast te stellen, bijvoorbeeld door eerst alleen een deel van de inspanningen of thema's uit te voeren. Daarmee wordt het proces risicomijdend, maar ook trager. De samenhang tussen de drie programmapijlers (sociaal, ruimtelijk en economisch) komt dan onder druk te staan, waardoor de beoogde integrale effecten moeilijker te bereiken zijn. Daarnaast bestaat het risico dat externe financiering (zoals cofinanciering door partners) niet of slechts beperkt kan worden benut.

4. Minder financiële middelen beschikbaar stellen
De raad kan ervoor kiezen het programmaplan vast te stellen met een lager budget. Dit betekent dat prioriteiten moeten worden herzien en dat bepaalde projecten of programmaonderdelen (zoals centrummanagement, evenementenprogrammering of de voorbereiding van de herinrichting openbare ruimte) later of niet uitgevoerd kunnen worden. Dit vergroot het risico op vertraging, minder zichtbare voortgang en afnemend draagvlak bij partners en inwoners.

Advies van het college:

Optie 1: Het plan vaststellen zoals voorgesteld. In 2020 heeft uw gemeenteraad besloten te investeren in de ontwikkeling van een toekomstbestendig centrum voor Brunssum. Sindsdien zijn belangrijke stappen gezet en diverse (vooral) ruimtelijke investeringen opgestart en gerealiseerd. Met fase 2 van het centrumprogramma verschuift de focus van uitsluitend fysieke ingrepen naar het versterken van de sociaal-maatschappelijke en economische dynamiek.

Een integrale benadering, waarin ruimte, samenleving en economie samenkomen is noodzakelijk om de gewenste effecten in het centrumgebied te realiseren. Het niet, of beperkt, voortzetten van het programma op de voorgestelde integrale wijze zou de eerdere investeringen ondermijnen, aangezien het centrum in 2025 nog steeds onder druk staat.

Voortzetting van het programma op de voorgestelde wijze is een logische vervolgstap binnen de gemeentelijke opdracht om het centrum duurzaam toekomstbestendig te maken. Met dit faseplan wordt bewust geïnvesteerd in integraliteit, samenhang en meerwaarde voor inwoners en ondernemers. De inzichten uit het Koerskompas 2050 bieden daarbij een versterkend kader om nog gerichter te sturen op de opgaven en gewenste resultaten voor de komende jaren.

4. Bijlagen:

1. Programmaplan Ons Nieuwe Centrum met kenmerk: 202602650
2. 1e begrotingswijziging 2026 Gemeente Brunssum Doorontwikkeling Centrum Programma Ons Nieuw Centrum (1) met kenmerk: 202602651

Het college van burgemeester en wethouders,

Burgemeester Secretaris

Raadsbesluit

Afdeling : Directie
Registratiekenmerk : 202461537

De raad van de gemeente Brunssum,

Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 28 oktober 2025, afdeling Directie;

Besluit:

- In te stemmen met het kaderstellende programmaplan Ons Nieuwe Centrum, fase 2.
- Het college van burgemeester en wethouders opdracht te geven het vijfjaren uitvoeringsprogramma 2026 – 2030 op te stellen en uit te voeren binnen de kaders van het kaderstellende programmaplan en de gemeenteraad jaarlijks te informeren over de voortgang van de uitvoering.
- De Raad wordt gevraagd om in te stemmen met het onttrekken van een bedrag van € 1.600.000,- uit de algemene reserve ten behoeve van de doorontwikkeling van het centrumprogramma Ons Nieuw Centrum en deze middelen te storten in de nieuw te vormen bestemmingsreserve Doorontwikkeling Centrum Programma Ons Nieuw Centrum.
- Over te gaan tot vaststelling van bijgaande 1e begrotingswijziging 2026 waarbij in het jaar 2026 een bedrag van € 1.600.000,- wordt onttrokken uit de algemene reserve en de raming plaatsvindt van de uitgaven voor de uitgaven voor de periode 2026 – 2029.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 9 december 2025.

De Raad voornoemd,

Voorzitter Griffier